

Nee, wij tellen onze aanhangers onder alle klassen der bevolking. Iedereen kan tot zijn eigen godsdienst blijven behooren, maar daarom toch voor onze idealen sympathie hebben en deze helpen verspreiden.

Ten duidelijkste blijkt hieruit dat deze valsche religie niet anders dan een kunstgodsdienst is. Behaula maakte uit wat het essentieele in elken godsdienst is, wierp dat in zijn alchemistischen smeltkroes en zoo kwam er dit mengsel uit.

Op zichzelf pleit het voor ons land, dat zulk godsdienstig syncretisme er nog geen ingang vond. Hoewel de grondbeginselen zelf in die kringen, die zich het liefst kortweg „religieus” noemen, bijna alle worden gedeeld.

Dat het Bahaisme het nog tot vijf miljoen aanhangers bracht, zou dat niet op rekening moeten gesteld van zijn voornamelijk oppervlakkigheid?

Het bioscoopgevaar en onze scholen.

Het ver-oppervlakkingsproces werkt anders met rassche snelheid in onze Europeesche wereld, ook in ons land, door. Een der krachtigste middelen daarbij was wel de bioscoop. Van christelijke zijde werd wel gedurig tegen het bioscoopgevaar gewaarschuwd. Maar men doelde dan vooral op de tegenwoordige bioscoopexploitatie, met zijn schandaalfilms. Men vroeg zich zelfs af of de bioscoop niet in dienst kon worden gesteld van de uitbreiding van Gods Koninkrijk. Reeds waagde men voor evangelisatie en school hier en daar een poging in die richting. Mr A. de Graaf van Utrecht deed daarom een goed werk dit vraagstuk op de vergadering van den Schoolraad eens zakelijk te bespreken. We ontleenen dit verslag aan „De Standaard”.

De inleider, die voorzitter van de Gem. Bioscoopcommissie te Utrecht is, merkte op, dat de Bioscoop is een vernuftige uitvinding, die op zeer bedriegelijke wijze het werkelijke leven schijnt weer te geven. Daar dit echter mechanisch geschiedt, heeft deze weergave geen enkel kunstwaarde, ook al worden voorstellingen van kunstwaarde weer gegeven. Immers wordt de kunstwaarde niet bepaald door het onderwerp dat weergegeven wordt, maar door de wijze waarop dit geschiedt. Kunst geeft niet den schijn van de werkelijkheid, maar schept een nieuw beeld, dat iets van het leven achter de werkelijkheid geeft. De gevoelens die de voorstellingen wekken, blijken dan ook, wanneer zij nauwkeurig worden nagegaan van lager orde te zijn; die indrukken zijn heftig maar gaan niet diep, zijn meer opwindend dan ontroepend, in den zin van reinigend, zooals kunstindrukken zijn. De nadering is over het algemeen dan ook zeer onbevredigend. Daar de opwindende werking bij de toeschouwers behoefte aan nog sterker prikkels doet ontstaan, is er een neiging bij alle Bioscooptheaters om in stijgende mate sensationele voorstellingen te geven.

De uitwerking van deze sensationele voorstellingen is in hooge mate verslappend, inzonderheid verslappend op normaal en speciaal op sexueel gebied. Dit geldt van de zoogenaamd artistieke, zelfs van de z.g.n. morele of ethische films, drama's over 't algemeen in niet veel minder mate dan van de overige.

Het is zeer te betreuren, dat ook het beschaafde en denkende publiek meent, dat er een beschaafde en zelfs veredelende invloed van kan uitgaan. Het gevolg hiervan is, dat men op allerlei gebied, ook op godsdienstig terrein, bij Evangelisatie, zelfs bij godsdienstoefeningen in de Kerk (in Amerika reeds op grootschaal, en ook in Engeland) van dit zeer populaire middel dankbaar gebruik maakt. Het gevolg zal zijn vergroving, vermaterialisering van de allerhoogste, n.l. de godsdienstige gevoelens door opwindend en sensualisme, de twee grootste vijanden van de vroomheid, die toch reeds bij iedere godsdienstoefening op de loer liggen, en die hier met vlag en wimpel worden binnengehaald, wanneer men de Bioscoop (een waar paard van Troje) in Kerk en Evangelisatielokaal toelaat.

Men stelt thans voor een centrale Rijkskeuring in te voeren, en gaat dus uit van de onderstelling dat, na verwijdering van het minderwaardige, een kern overblijven zal, groot genoeg om het bedrijf rendabel te doen zijn, en goed genoeg om het Rijksmerk (want iedere goedgekeurde film zal van een Rijksmerk worden voorzien) waardig te zijn. De praktijk heeft anders toch wel voldoende bewezen, dat de z.g.n. „witte” Bioscopen of te gronde gaan of er toe over moeten gaan om even groote sensatiedraken te geven (in min of meer verfijnde vorm).

Wanneer echter het voorgestelde wetsontwerp wet wordt, zal de Regering daarmee, zonder het te bedoelen, een enorme propaganda maken voor de Bioscooptheaters, onder dat meest gezonde deel van ons volk, dat tot nu toe de Bioscooptheaters heeft gemieden, maar nu door de Rijkskeuring gerustgesteld wordt.

Daarmee zal de Regering een zwaars verantwoordelijkheid op zich nemen, want de verlagende invloed van de Bioscoop op onze beschaving en op onze zeden is niet gering. In een enquête, verleden jaar onder alle hoofden van politie in ons land gehouden, werd door de meesten geconstateerd toename van prostitutie inzonderheid onder meisjes van 16—18 jaar, wat door velen voor een niet gering deel aan den invloed van de Bioscooptheaters werd toegeschreven. In een minderheidsnota achter het wetsontwerp van de Staatscommissie, waarvan ook de referent deel uitmaakte, heeft deze dan ook voorgesteld: alle keuring af te schaffen, in te voeren absoluut verbod van toezicht voor kinderen tot den leeftijd der strafrechtelijke meerderjarigheid, d.i. tot hun 18e jaar en niet tot

hun 16e jaar (juist op den leeftijd van 16 tot 18 jaar is de invloed van de Bioscooptheaters het fataalst), en verder de geheele bestrijding van de Bioscoop over te laten aan de Mantschappij die dit beter kan doen dan de Staat.

Tenslotte deelt de referent mede in dezelfde nota te hebben aanbevolen het oprichten van Schoolbioscopen door de Overheid, mits bij leiding van goede paedagogen, en verder het financieel steunen van particuliere vereenigingen die goede bioscoopvoorstellingen geven, waarop niet wordt verdiend; maar dat hij in den allerlaatsten tijd, toch ook op dit punt begint te aarzelen en temeer nu hij vernomen heeft een positief afkeurend advies van een onderwijscommissie als Dr J. H. Gunning Wz., die de Bioscoop geheel uit de School wreef, acht hij het nog meer geraden ten aanzien van de waarde van de Bioscoop voor het onderwijs vooralsnog een gereserveerde houding aan te nemen, deze zaak in praktische studie te nemen, en daarbij niet alleen rekening te houden met den directen indruk van het voorgestelde, maar vooral de nadering zorgvuldig na te gaan.

In de discussie gaf een schoolspecialiteit als de heer Wirtz als zijn indruk weer,

dat de schoolbioscoop veel te veel tegelijk geeft aan de kinderen, zoodat ze er bitter weinig van onthouden dan alleen het komische. Een projectielantaarn waarborgt veel meer succes; en deze heeft 't voordeel, dat we haar in de school kunnen brengen. Voor spreker geldt: nooit met de kinderen naar een bioscoop, welke ook, al is 't een schoolbioscoop.

Ten slotte merkte de inleider nog op:

In de machine zit geen ziel. Laten we er naar zoeken onze scholen met echte teekeningen te versieren, zij 't teekeningen van kinderen. De bioscoop geeft de beweging fout weer. Dat is het verschil met de muziek, al bestaat die ook uit simpele noten. We moeten het minderwaardig ding, dat de bioscoop is, op den duur zien weg te krijgen.

Laten we de bioscoop niet op de school komen, want dan blijft ze er. We moeten er iets voor over hebben niet met onzen tijd mee te gaan, niet van dezen tijd te zijn, al staan we er midden in.

Neme men van deze dingen goede nota. Als in wereldsche kringen iets opgang maakt, zijn sommigen onzer er dikwijls zoo haastig bij om voor verchristelijking daarvan te ijveren. Zij vergeten dan te onderzoeken of het middel op zichzelf genomen wel deugt. Men is te opgewonden om critiek te oefenen. We moeten ongetwijfeld het beste, dat de wereld oplevert, opeischen voor Christus. Maar dan moet het ook zich voor overplanting op christelijke erve leenen. Aan christelicheit schaving hebben we niets. Krom gegroeide Libanon-cederen kon zelfs een wijs man als Salomo voor den tempelbouw niet gebruiken.

Geslachtelijke voorlichting.

Datzelfde geldt ook van de geslachtelijke voorlichting. Toen men van ongeloofigen kant deze idee opperde, steeg er uit christelijke kringen dadelijk applaus op. Die richting moest 't op. De kinderen behoorden tijdig en volledig te worden ingelicht. Zelfs werd ook hierbij de hulp van den bioscoop ingeroepen. Arisen wekten soms de rijpere jeugd op om daarheen te gaan. Maar wat zijn de gevolgen? Dezelfde Mr A. de Graaf schreef daarover een aangrijpend artikel in „Stemmen des Tijds”. Waar dit artikel zelf mij niet meer ten dienste staat, geef ik hier, wat de heer Strikwerda in „Friesch Kerkblad” in verband ermee zegt:

Hoe sterk heeft het Christendom den strijd tegen de onzedelijkheid aangeboden. Hoe moeilijk was de kamp in de ruw-zinnelijke Middeleeuwen en den Riddertijd. Maar hoe heerlijk was de uitkomst. O, daar waren en zijn nog gevallen van diepen val. Maar lag een David in zijn zonde tegen Uriah en Bathseba niet als een waarschuwend en tevens verheffend voorbeeld in den psalm der verootmoediging en in zijn diepe zielewresteling des gebeds en der boete voor ieder, die zijner zonde deelgenoot was geworden? En schiep de geregelde bediening des Woords niet een leven der kuisheid in en vóór het huwelijk, die benijdbaar was en waarvan de glans afstraalde zelfs op het leven van hen, die met de Schrift hadden gebroken? er was een zegen des Geestes.

Maar de cultuur zonder Christus begon haar veroveringen. De tientallen, die in eigen wegen wandelen, werden duizendtallen. En niet zoodanig had Gods Woord zijn klem op die massa verloren of het ongerepte beest van de ontsluit stak steeds drierster weer zijn kop omhoog.

De moderne opvoeding zag het en erkende het gevaar. Ook zij wist, hoe de bloeiendheid der cultuur van het oude heerlijke Athene, van het weelderig rijke Rome door de zonde der onzedelijkheid was vergaan en verrot. Zou ook Europa's moderne cultuur aan hetzelfde ondiep en prooi vallen? Wat middel moest hiertegen worden aangewend?

De koude verstand-richting wist raad. Men zocht buiten de wijsheid Gods om, en meende gevonden te hebben kennis is macht, ook tegen dit kwaad. Kennis beheerscht ook het zedelijk leven. Waar goede kennis is, daar buigt de wil als vanzelf ten goede en daarom: Licht uw kinderen ten volle omtrent het geslachtelijk samenleven in.

Vertel van paring, bevruchting, ontwikkeling in den moederschoot, rijping en geboorte. En wanneer onze aangroeiende jongelingen en jeugedochters alles weten, zal de prikkel van het geheim-

zinnige weggenomen zijn en zal de zonde der onzedelijkheid gemakkelijk betoogd kunnen worden. Aldus de wijsheid der laatste dertig, veertig jaar.

Arme wereld! Hoe is ze ontuchtig!

Maar wist men dan niet, dat ook onder de veel-wetende, onder de mannen der wetenschap, ook van deze wetenschap, groote fielen voorkomen? Voelde men niet, dat men zoodoende de staketsels der schaamte wegbrak en ruw omverhaalde, wat na eeuwen van moeizamen bouw in de volkszede een macht ten goede was geworden? Wist men dan niet, dat de hartstocht der onkuisheid juist door het spreken over de betreffende zaken, voedsel ontvangt en dat voeding wel versterkt, maar nimmer doodt? Men vergat, dat dit kwaad niet uitgeworpen wordt, dan door bidden en vasten en alleen harde strijd het binnen perken houdt.

Men wilde niet hooren naar de vermaningen der rijpe wijsheid van eeuwen. Men ging in eigen wijsheid eigen gang, en men gaf onderwijs omtrent sexuele zaken aan opgroeiende jongens en meisjes.

En zoo is er dan nu een geslacht aan het opwassen, voor hetwelk het sexueel gebied geen geheimen meer heeft en dat de meest vrije omgang tusschen jongens en meisjes heeft genoten.

En de gevolgen? We hebben er van gehuiverd. Het is om de handen te wringen en er bij te gaan huilen. Dat de beschaafde kringen in onze Nederlandsche grotere steden zoo diep reeds waren gevallen en zoo na aan den ondergang waren, dat wisten we niet. — Hoor een der leidende vrouwen in deze beweging haar schrijnend-bange ontgoocheling uitjammeren in een stukje waarboven ze schreef: „Ik móet spreken”. Wie er prijs op stelt, kan het vinden in het Maartnummer van „Stemmen des Tijds”, in een artikel: Zorg voor de ongehuwde Moeder en haar kind van Mr A. de Graaf.

Deze vrouw is voorstandster van volkomen voorlichting. Maar nu ontvangt ze brieven van meisjes van 16 jaar en ouder. Ze ontvangt ze bij tientallen. En daarin wordt gewend, hierover dat de schrijfsters behooren tot wat men oudtijds gevallen meisjes noemde. En dat zijn kinderen uit goeie standen. Kinderen van ouders, die het goede voor ze gezocht hebben en meenden het te vinden in een geschikte, weloverwogen voorlichting omtrent de vragen over het geslachtsleven, om ze zoo te wapenen tegen aldwallingen. — Doch met geheel averechtsche uitkomsten. De schuchtheid is weg. Schaamte kennen ze niet meer. Met de meest mogelijke onbeschaamdheid spreken jongens en meisjes over dingen, waarover hun vader en moeder misschien nimmer gerept hebben. En dit spreken wekt de sluimerende hartstochten op een leeftijd, waarop vroeger de aankomende jongeling ging dwepen over liefde en hij romantisch verheerlijkte het meisje zijner keuze, wier naam hij diep in zijn binnenste verbergen hield, terwijl ze in een glans van reïfheid en hoogheid voor hem straalde en hem verheft en afhield van de zonde, op dienzelfden leeftijd zijn er nu jongens, gymnasiasten nog, die reeds hebben geplukt de verboden vruchten. Was er vroeger strijd tegen, nu is er toegeven aan de hartstochten, omdat het weerstandsvermogen door zoogenaamde voorlichting is verslapt. — Meisjes nog worden door list en overreding verleid. En dat onder de standen, die tot dusver waren de kern en het pil onzer samenleving, ja tot in de hoogere standen toe. Hoe bezwaarlijk zullen dezulken het Koninkrijk der Hemelen ingaan. Want hier is niet een val van jongelieden, die op zekeren leeftijd gekomen, elkander voor heel het leven hun jawoord gegeven hebben. Hier is een val van kinderen nog, die behoorden te staan onder goede leiding en toezicht nog en kwalijk weten wat ze doen.

Of geslachtelijke voorlichting daarom ten eenenmale verkeerd is? Dat zou ik niet durven beweren. Maar de methode, totnogtoe gevolgd was te brutaal, te ondoordacht. Men had geen eerbied voor de zelfontluiking dezer gevoelens bij knaap of meisje. Zij moesten tot allen prijs weten. Welnu, velen weten. Maar zij hebben er hun eer als prijs voor betaald.

Zijn onze kinderen niet te kostbaar om hen aan zulke proefnemingen te onderwerpen? Is dit niet erger dan vivisectie?

Voorzeker moet het beter geslacht voorloopig van geslachtelijke voorlichting af te zien totdat de juiste methode gevonden is, dan dat men met zijn gevaarlijke experimenten nog meer slachtoffers maakt.

In elk geval late men het geven van geslachtelijke voorlichting aan de ouders over.

En ook dan geloof ik nog, dat slechts weinige ouders hiervoor geschikt zijn.

Wie zich het meest er voor geschikt acht, is het het minst.

De Pentateuchkritiek.

Hebben psychologie en paedagogie het bovenvermelde fiasco op haar schuldregister staan, ook andere wetenschappen hebben alle reden om meer bescheiden en voorzichtig te worden.

Tot voor korten tijd was Wellhausen de man, wiens theorie omtrent de vijf boeken van Mozes (de pentateuch) onomstootelijk scheen vast te staan.

En nu?

Prof. Aalders bespreekt in een artikel in „Gereformeerd Theologisch Tijdschrift” de reformatie van Josia en de Pentateuch-kwestie. Josia vond, gelijk men weet, in den tempel het wetboek weder. Maar de mannen der kritiek gaven daar een anderen uitleg van.